

ONLINE MARKET

Jomonqulova Fazilat Esergapovna ¹
Tojiyev Nuriddin Shukur o'g'li ²
Nizomov Murod Quvondiq o'g'li ³

¹ Associate Professor of Samarkand Institute of Economics and Service

² Lecturer at the Samarkand Institute of Economics and Service

³ Student of Samarkand Institute of Economics and Service

<https://doi.org/10.5281/zenodo.4764536>

ARTICLE INFO

Received: 1st May 2021

Accepted: 5th May 2021

Online: 10th May 2021

KEY WORDS

information systems,
automated information,
magnetic disks, tape, non-
automated, principle,
object, intellectually.

ABSTRACT

Automation is a key requirement of today. Every enterprise organization automated information system is the main solution for key problematic processes. This system of information the main process of solving problem.

ONLINE BOZOR

Jomonqulova Fazilat Esergapovna ¹
Tojiyev Nuriddin Shukur o'g'li ²
Nizomov Murod Quvondiq o'g'li ³

¹ Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti

² Samarqand iqtisodiyot va servis instituti o'qituvchisi

³ Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi

MAQOLA TARIXI

Qabul qilindi: 1-May 2021

Ma'qullandi: 5-May 2021

Chop etildi: 10-May 2021

KALIT SO'ZLAR

axborot tizimlari,
avtomatlashtirilgan axborot,
magnit disklar, lenta,
noavtomatlashtirilgan, AAT,
prinsip, obyekt, intellektual.

ANNOTATSIYA

Avtomatlashtirish – bu bugungi kun asosiy talabidir. Har bir korxonada, tashkilot ma'lumotlar bazasida ishni to'liq ishga qo'yish uchun avtomatlashtirilgan axborot tizimi asosiy o'rinda hisoblanadi. Demak, Avtomatlashtirilgan axborot tizimlari – asosiy muammoli jarayonlar yechimidir.

Hozirgi davrda Globalashuv jarayonlari, ya'ni hayot sur'atlarining beqiyos darajada tezlashuvi, yuqori darajadagi axborot almashinuvi, jahon sivilizatsiyasi taraqqiyoti, mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ulkan islohotlar va bunyodkorlik ishlari, jamiyatimiz a'zolaridan ustida tinimsiz

ishlashni, zamonaviy, kreativ, tashabbuskor va tadbirkor bo'lishni, izlanishni va faoliyatlari davomida raqamli iqtisodiyotning shakllanishi va rivojlanishiga oid axborotlar bilan tanishishni, bilim va ko'nikmalarini shakllantirishni, tajribalarini orttirishni taqozo etmoqda.

Raqamli iqtisodiyot nima?

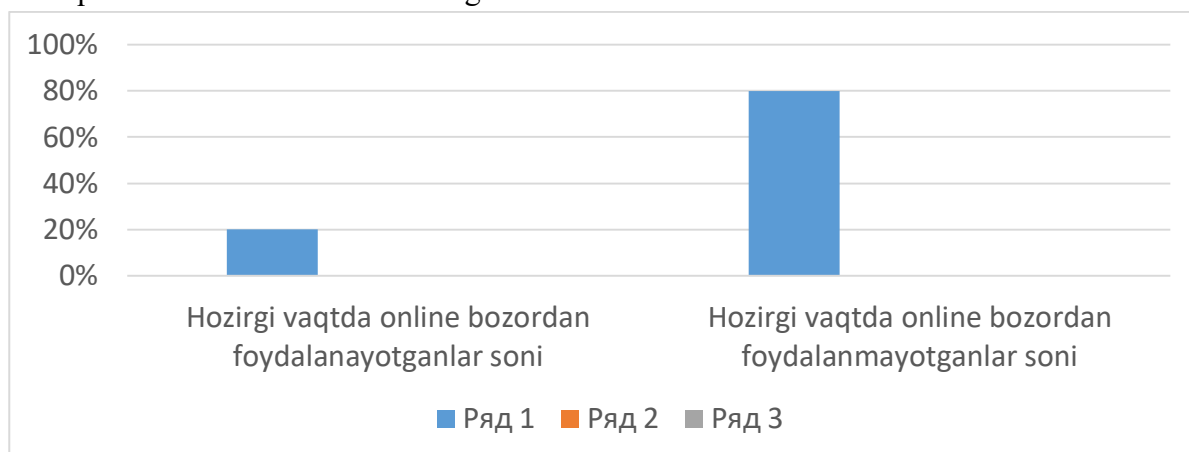
Raqamli iqtisodiyot – bu iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy aloqalarni raqamli texnologiyalarni qo'llash asosida amalga oshirish tizimidir. Ba'zida u internet iqtisodiyoti, yangi iqtisodiyot yoki veb-iqtisodiyot degan terminlar bilan ham ifodalanadi. 1995 yilda amerikalik dasturchi Nikolas Negroponte “raqamli iqtisodiyot” terminini amaliyotga kiritdi. Hozirda bu iqtisodiyotni butun dunyodagi siyosatchilar, iqtisodchilar, jurnalistlar, tadbirkorlar – deyarli barcha qo'llamoqda. 2016 yilda Butunjahon banki dunyodagi raqamli iqtisodiyotning ahvoli haqida ilk marta e'lon qildi (“Raqamli dividendlar”).

Raqamli iqtisodiyotning oddiy iqtisodiyotdan farqi nimada?

Masalan, xaridorga poyafzal kerak. Uni bozorga tushib o'zi bevosita tanlasa va naqd pulga sotib olsa, bu an'anaviy iqtisod. Telegramdagi biron savdo boti orqali o'ziga ma'qul tovarni tanlab, tovar egasiga pulni elektron to'lov tizimi orqali to'lash va tovarni yetkazib berish xizmati orqali olish – raqamli iqtisodiyot deyiladi. Bu masalani eng sodda maishiy misol orqali tushuntirishdir. Aslida, hammamiz allaqachon raqamli iqtisodiyot ichidamiz, uning qulayliklaridan foydalanamiz. Masalan, oyliklarimiz plastik kartalarga tushadi, elektron to'lov orqali kommunal xizmatlar, telefon, internet va boshqa mahsulot va xizmatlarga to'lov

qilamiz, elektron tarzda soliq deklaratsiyasi topshiramiz, kartadan kartaga pul uzatamiz, uyga taom buyurtma qilamiz va hokazo.

Bizda yani O'zbekiston Respublikasida internet orqali yetkazib berish juda ham kam hisoblanadi. Bor joylarda ham zakaz qilingan narsa yoki buyumni 2-3 kun ichida olib kelib beradi. Davlatimizda online bozorni yo'lga qo'yish maqsadga muvofiq buladi meni nazarim bo'yicha. Ayniqsa hozirgi zamon talabiga yani “**RAQAMLI IQTISODIYOT**” tizimiga utayotgan davrda juda ham qo'l keladi. Yaqin ikki uch yil ichida O'zbekiston rivojlanayotgan davlatlar qatoriga tobora qo'shilib bormoqda desak adashmagan bo'lamiz albatta. Bizga kirib kelayotgan texnika va texnologiyalarni sonini oshirib ularni online bozor yani internet orqali savdo tizimiga mablag' kiritib online bozorni davlatimizda yo'lga qo'yib olsak bu bizning faxrlanib aytadigan yutuqlarimizdan biriga aylanada albatta. Chet el mamlakatlarida yani rivojlangan mamlakatlarda istemolchi online bozor orqali xarid qilgan mahsulotini yoki buyumini 2-3 soat oralig'ida olib kelib beriladi balki undan ham tezroq bo'lishi mumkin, bundan tashqari qo'shni davlatlarga ham mahsulotlarni uzog'I bilan 1 kun ichida yetkazib berishadi. Bizda online bozor orqali xarid qilingan mahsulot yoki buyum kamida 2-3 kun oralig'ida yetib keladi, bunga sabab nima deb o'ylaysiz;

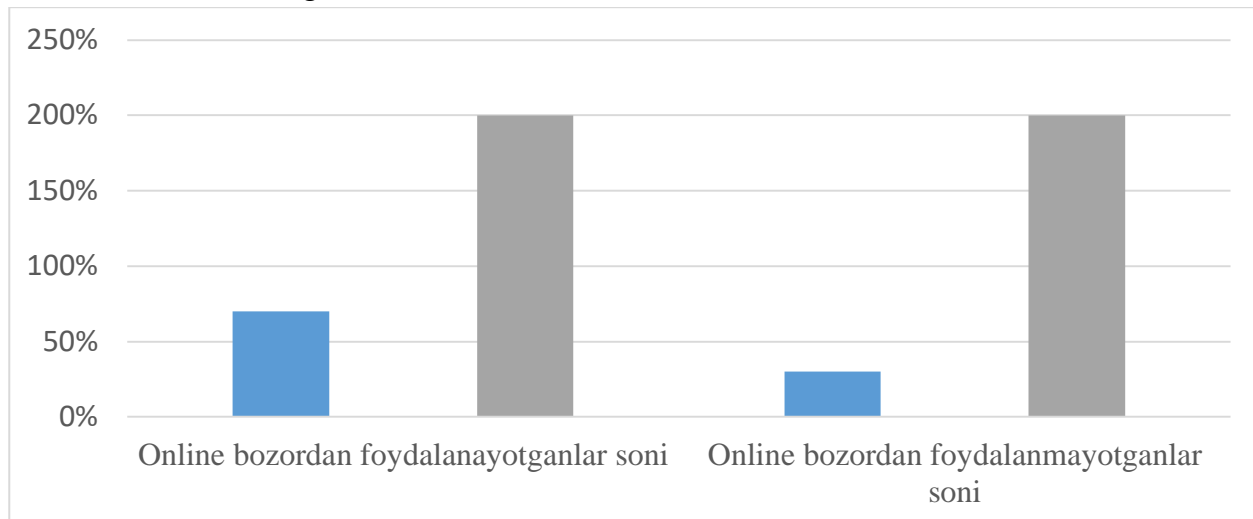

1. Texnikalarning kamligi va sifatsizligi.
2. Ishchilarning masuliyatsizligi.
3. Online bozorga bo'lgan talabning sustligi

Online bozorni yo'lga qo'yish uchun avvalo bizga kata miqdorda mablag' kerak, texnikalar bilan taminlash kerak. Biz online bozor tizimini yo'lga qo'ysak keng ishchi o'rinlari yaratiladi, qancha ishsiz insonlar ish bilan taminlanadi. Online bozor O'zbekiston bo'ylab yo'lga qo'yilsa 1 yil ichida undan foydalanuvchilar soni O'zbekiston aholisining 80% ni tashkil etishi

mumkin. Yana bitta misol sizlarga; juma kuni ishdan keldingiz shanba yakshanba kunlari oilangiz bilan Buxoroga sayohatga chiqmoqchisiz, agar online bozor yo'lga qo'yilsa internet orqali ismi-familiyangizni va haydovchilik guvohnomangizni kiritgan holda 6 kishilik mashina olib ikki kunga bemalol sayohat qilib kelaverasiz. Online bozorning yana foydali tomonlari xaridorlar uchun arzon va sifatli narsalar va buyumlarni olish uchun uzoq km lar bosib o'tishiga xojat qolmaydi deb o'ylayman.

Davlatimiz rivojlanib bormoqda, yildan-yilga biz online bozor rejimini yo'lga qo'ysak bu rivojlangan davlatlar qatorida yetakchi o'rinlarda bo'limizga kata yordam beradi albatta. Prezidentimiz **SHAVKAT**

MIRZIYOYEV ham 2020-yil oliy majlisga murojatida raqamli iqtisodiyotga alohida to'htalib o'tadilar va bu tizim bo'yicha birqancha rejalarni amalga oshirishni ko'zda tutadilar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Гулямов С.С. va boshqalar .Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalari. T.: "Iqtisod Molia" nashriyoti, 2019. 396 bet.
2. Аюпов Р.Х., Балтабаева Г.Р. Рақамли валюталар бозори: инновациялар ва ривожланиш истикболлари. -Т: "Фан ва технология" nashriyoti, 2018, 172 бет. регулирование несостоятельности (банкротства): Учеб.-практ. Пособие. – М., 2006. – С. 12;